

Právní minimum pro tlumočníky a překladaatele

Obecná část občanského zákoníku

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.
radovan.david@law.muni.cz

1

Co je právo?

- Právo je normativní systém
- Mimo jiné morálka, náboženství, móda
- Základní odlišností je možnost donucení

2

Systém práva

- Systém je uspořádání prvků
- Systém práva se člení na dvě základní části
 - Veřejné x soukromé právo
 - Základní odlišnosti
 - Teorie zájmová, mocenská, organická
 - zásady
 - normy
 - účast státu
 - Metoda právní regulace - rovnost

3

Občanské právo

- Je základním odvětvím soukromého práva
- Vymezuje tzv. civilní status osob
- Má svůj vlastní systém
 - Obecná část
 - Zvláštní část
 - rodinné právo
 - absolutní majetková práva
 - věcná práva
 - dědění
 - relativní majetková práva
- Vztah k občanskému právu procesnímu

4

Prameny občanského práva

- Ústava ČR
- Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 89/2012 Sb., (nový) občanský zákoník

5

Principy soukromého práva

- Vyplyvají především z § 1 až 8 NOZ
- Dále také z Listiny základních práv a svobod
- Jsou i principy nepsané, které se však považují za pramen práva (srov. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 33/97)

6

Principy vyplývající z NOZ

- Nezávislost soukromého práva
- Dispozitivnost
- Interpretační pravidla
- Poslání a účel soukromého práva
- Presumpce rozumnosti
- Presumpce odborných znalostí
- Presumpce poctivosti
- Zákaz zneužití práva

7

Další principy občanského práva

- Rovnost
- Vše je dovoleno, co není zakázáno
- Autonomie vůle
- Výkon práv v souladu s dobrými mravy
- Jistota občanskoprávních vztahů
 - Zákaz retroaktivity, ochrana práv třetích osob, ochrana dobré víry, ochrana nabytých práv
- Práva náležejí bdělým

8

Občanskoprávní poměry (vztahy)

- Společenské poměry (vztahy) upravené obč. právem
- Rozlišení poměrů v pojetí objektivním a subjektivním
- Struktura poměru
 - Subjekty
 - Objekt (předmět)
 - Obsah

9

Dělení občanskoprávních poměrů

- Vztahy absolutní a relativní
- Vztahy věcné a závazkové
- Vztahy majetkové, osobní a osobně majetkové
- Vztahy kauzální a abstraktní

10

Subjekty

- Fyzické osoby
 - Právní osoby
 - Stát
- Právní osobnost (dříve způsobilost k právům a povinnostem)
- Svěprávnost (dříve způsobilost k právním úkonům)

11

Fyzické osoby

- Právní osobnost
 - Vzniká narozením (nasciturus)
 - Zaniká smrtí
 - Lékařské ohledání
 - Prohlášení za mrtvého
 - Nelze omezit ani zbavit
- Svěprávnost
 - Nabývá se postupně
 - V plném rozsahu zletilostí, ale i nezletilí mohou být plně svěprávní
 - Lze omezit či zbavit

12

Právnícké osoby

- Odvozeny od fyzických osob
- Teorie fikce x teorie reality
- Důvody existence
- Založení (ustavení) x vznik právnické osoby
- Právní subjektivita vzniká spolu se vznikem právnické osoby
- Právní jednání právnických osob

13

Zastoupení

- Přímé x nepřímé
- Zákonné x smluvní
- Zákonné
 - Nezletilí
- Opatrovnictví
 - Osoby omezené ve svéprávnosti
 - Osoby neznámého pobytu
 - Osoby neznámé
 - Osoby, jimž jejich zdravotní stav činí obtíže

14

Zastoupení smluvní

- Podstatou je dohoda zastoupeného a zástupce
- Projevem je plná moc

- Speciální x generální
- Forma plné moci
- Překročení oprávnění
- Zánik plné moci

15

Objekt (předmět)

- Přímý
 - Chování subjektů
- Nepřímý
 - Věci
 - Práva
 - Jiné majetkové hodnoty

16

Věc

- Definice v § 489 NOZ
- Jde o odlišnost od osob a současně o potřebnost pro lidi

17

Věci

- Hmotné x nehmotné
- Movité x nemovité (§ 498 NOZ)
- Individuálně určené x genericky určené
- Zastupitelné x nezastupitelné
- Zuživatelné x nezuživatelné
- Reálně dělitelné x reálně nedělitelné
- Příslušenství a součást věci

18

Obsah

- Stanovení subjektivních práv a povinností
- Subjektivní právo
 - Nárok
- Subjektivní povinnost

Ochrana subjektivních práv

- Zásada prevence
- Soudy
- Svépomoc

Ochrana osobnosti

- Osobnost – demonstrativní výčet
- Zásah jen se svolením
- Omezení zákonnými licencemi
 - Vědecká, úřední, zpravodajská a umělecká
- Ochrana žalobami
 - Negatorní
 - Restituční
 - Satisfakční
(náhrada škody)

Právní skutečnosti

- Skutečnosti, se kterými je spojován vznik, změna nebo zánik obč. poměrů
- Subjektivní x objektivní
- Objektivní – události
- Subjektivní – právní jednání, protiprávní jednání
- Jednorázové x trvající
- Dokázané, známé, předpokládané

22

Právní jednání

- Nejvýznamnější kategorie
- Dělení
 - Typické x atypické
 - Jednostranné x dvoustranné
 - Volní x reálné
 - Formální x neformální
 - Inter vivos x mortis causa
 - Kauzální x abstraktní
 - Úplatné x bezúplatné
 - Adresované x neadresované

23

Vznik

- Právní jednání vznikají splněním tzv. pojmových znaků
 - Projev vůle
 - Zaměření projevu
 - Uznání právem
 - Dosažení následků
- Dále je nutné případné dojití do právní sféry adresáta (adresované úkony, smlouvy)
- Výklad právních jednání

24

Platnost

- Právní jednání jsou platná, splňují-li náležitosti
 - Subjektů
právní osobnost, svéprávnost
 - Vůle
skutečná, svobodná, vážná, prostá omylu
 - Projevu vůle
určitost, srozumitelnost, forma
 - Souladu vůle s projevem
 - Předmětu
možnost, dovolenost

25

Následky vadných právních jednání

- Nicotnost (zdánlivé právní jednání)
- Neplatnost
 - Absolutní
 - Relativní
- Relativní neúčinnost

26

Obsah právních jednání

- Podstatné složky
- Pravidelné složky
- Nahodilé složky
 - Podmínky
 - Doba
 - Příkaz

27

Čas jako právní skutečnost

- Čas je významný jako
 - Lhůta
 - Časový okamžik
- Pravidla pro počítání času
- Čas je významný pro
 - Prekluzi
 - Promlčení
 - Zánik práva uplynutím doby

28

Prekluze a promlčení

- Prekluze – zánik práva
- Promlčení – oslabení práva o nárok
- Počátek běhu promlčecí doby
- Kombinované promlčecí doby
- Stavení a přerušování promlčecí doby

29

Děkuji za pozornost.

30
